

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 16 maj 1927 kl. 1 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 9, i anledning av väckt motion angående lättnad i villkoren för eldbegängelse.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 180, hava herrar *Schlyter* och *Nothin* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om övervägande, huruvida icke sådan lättnad i villkoren för eldbegängelse må kunna åvägbringas, att den avlidnes närmaste anhöriga eller de, som eljest stodo den avlidne nära, äga begära eldbegängelse, därest de kunna intyga, att den avlidne icke, såvitt de hava sig bekant, uttalat bestämd önskan om begravning utan eldbegängelse.

Motionen.

Till stöd för nämnda yrkande hava motionärerna anfört följande:

”Strävandena för utvidgad användning av eldbegängelse hava haft åtskilliga konstlade hinder att kämpa med. Först genom kungl. kungörelsen den 14 september 1917 undanröjdes det hinder, som tidigare legat i kravet på obduktion såsom obligatoriskt villkor för eldbegängelsen.

Genom en kungl. kungörelse den 5 november 1926 har ett ytterligare steg tagits till underlättande av eldbegängelsens användning. Förut gällde enligt 3 § a) i kungl. kungörelsen den 14 september 1917 som villkor härför, att den avlidne i livstiden skulle hava förordnat om eldbegängelsen eller därom uttalat bestämd önskan. Hade den avlidne vid dödsfallet icke fyllt 15 år, ägde dock hans målsman bestämma, huruvida eldbegängelse skulle äga rum. Nu gäller, att om den avlidne vid dödsfallet på grund av egen anmälan var medlem av eldbegängelseförening, dylikt medlemskap är likvärdigt med förordnande som nyss sagts.

Efter den förändrade lydelse lagen den 25 maj 1894 ang. jordfästning erhållit genom lagen den 5 november 1926 synes i analogi med stadgandena i 8 § 1 mom. av denna lag en utvidgad frihet att bestämma om eldbegängelseformens användning kunna medgivas de efterlevande. De båda första styckena i nämnda lagrum hava numera erhållit följande ändrade lydelse:

’Har den avlidne efter uppnådd ålder av aderton år skriftligen förordnat om begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning, lände det till efterrättelse.

Är sådant förordnande ej givet, skall den avlidne ändock begravas utan jordfästning i svenska kyrkans ordning, där det begäres av den avlidnes

närmaste anhöriga eller av dem, som eljest stodo den avlidne nära; dock icke om den avlidne efter uppnådd ålder av aderton år skriftligen förordnat om jordfästning i svenska kyrkans ordning.'

Med andra ord: har den avlidne efter uppnådd ålder av 18 år skriftligen förordnat om formen för begravningen (d. v. s. med eller utan jordfästning i svenska kyrkans ordning), länder det till efterrättelse; i annat fall bestämes formen för begravningen av den avlidnes närmaste anhöriga eller av dem, som eljest stodo den avlidne nära.

Den nu angivna lydelsen av ifrågavarande lagrum beslöts redan av 1925 års riksdag med anledning av kungl. prop. nr 8. Inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga hade i denna punkt yttrat följande:

'Med utgångspunkt ifrån att svenska kyrkans kulthandlingar icke böra påtvingas någon utan endast bjudas dem, som önska bliva delaktiga därav, kunde det synas riktigast, att jordfästning i kyrkans ordning endast förekomme, när begäran därom blivit framställd. Då den avlidne vid dödsfallet tillhörde kyrkan, torde man dock såsom regel kunna antaga, att den avlidne önskat kyrklig jordfästning. Vid sådant förhållande synes, när det gäller avliden medlem av svenska kyrkan, någon viljeyttring i stället böra erfordras för att begravning utan jordfästning i kyrkans ordning må äga rum. De sakkunniga anse nämligen skyldig pietet mot den avlidne kräva, att hans i livstiden hysta önskan med avseende å formen för begravningen bliver respekterad.

Har den avlidne icke efterlämnat skriftligt förordnande, synes man däremot i regel böra lita till de närmaste efterlevandes kännedom om och pietet för den avlidnes önskan. De sakkunniga anse på grund härav en framställning av den avlidnes närmaste efterlevande om begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning i regel böra gälla framför den på den avlidnes medlemskap i kyrkan grundade presumptionen. Om däremot till denna kommer särskild anledning till antagande, att den avlidne önskat kyrklig jordfästning, bör sådan dock äga rum.

I fråga om vilka som skola anses som den avlidnes närmaste efterlevande, hava de sakkunniga trots sig icke böra föreslå uttryckliga bestämmelser. Vid tolkning av detta uttryck lära stadgandena i 9 kap. 1 § ärvdabalken om bouppteckningsskyldighet kunna tjäna till ledning. I regel är väl den, som anmäler dödsfallet och ombesörjer begravningen, behörig att framställa begäran av ifrågavarande slag. Den omständigheten, att en av flera lika närstående utträttar dessa angelägenheter, bör dock givetvis icke utesluta de övriga från inflytande, därest de önska göra det gällande. Vid oenighet emellan flera, som måste anses lika närstående, torde regeln, att jordfästning, då skriftligt förordnande av den avlidne om motsatsen icke föreligger, skall ske i svenska kyrkans ordning, böra gälla.'

Rörande de av de sakkunniga sålunda föreslagna bestämmelserna yttrade departementschefen:

'Lika med de sakkunniga anser jag den avlidnes önskan böra vara principiellt avgörande i fråga om formen för begravningen. I överensstämmelse härmed synes intet vara att invända mot det av de sakkunniga föreslagna stadgandet, att, om avliden medlem av svenska kyrkan efter uppnådd ålder av aderton år skriftligen förordnat om begravning utan jordfästning i kyrkans ordning, detta förordnande skall lända till efterrättelse.

Av två domkapitel har förordats, att man skulle stanna med denna möjlighet till begravning av medlem i svenska kyrkan utan jordfästning i kyrkans ordning; och från andra håll har såsom förutsättning för sådan begravning föreslagits skriftligt eller muntligt testamentariskt förordnande av den avlidne. Med hänsyn till den vikt, som den avlidnes närmaste torde fästa vid sättet för begravningen, kan jag icke ansluta mig till vad sålunda ifrågasatts, utan anser jag, i likhet med de sakkunniga, att man i förevarande hänseende bör i avsevärd utsträckning taga hänsyn till de efterlevande samt därvid lita till deras kännedom om och pietet för den avlidnes önskan. Begravning av medlem av svenska kyrkan utan jordfästning i kyrkans ordning bör följaktligen, på sätt de sakunniga föreslagit, kunna äga rum jämväl utan den avlidnes förordnande, då det begäres av honom närstående.

De sakkunnigas förslag gör undantag för det fall, att den avlidne fyllt femton år och särskild anledning föreligger till antagande, att den framställda begäran skulle strida mot den avlidnes önskan. Enligt förslaget skall i dylikt fall avgörandet ligga hos vederbörande präst. Denna bestämmelse synes, av de avgivna utlåtandena att döma, vara föremål för ett nästan enhälligt motstånd å såväl statskyrkligt som frikyrkligt håll. Domkapitlen anföra med stor enstämmighet, att den ifrågasatta prövningsplikten skulle komma att föranleda konflikter eller i allt fall kännas synnerligen tryckande för prästen, och frikyrkliga samarbetskommittén uttalar farhågor för en alltför stor nitälskan om statskyrkans ordning vid prövningen. Vid sådant förhållande anser jag mig icke böra till antagande förordna ifrågavarande av de sakkunniga föreslagna bestämmelse.

Ehuru något åsidosättande från de närmastes sida av den avlidnes önskan icke torde vara att befara, synes det likväl lämpligt, att en garanti däremot införes genom den av frikyrkliga samarbetskommittén föreslagna bestämmelsen, att om den avlidne efter uppnådd ålder av aderton år skriftligen förordnat om jordfästning i svenska kyrkans ordning, sådan skall äga rum. På grund av detta och motsvarande förut berörda stadgande angående förordnande om begravning utan jordfästning i kyrkans ordning finnes alltid möjlighet för en till den föreslagna åldern kommen medlem av kyrkan att genom upprättande av skriftligt förordnande och dettas överlämnande till vederbörande präst eller annan pålitlig person säkerställa sin önskan i fråga om begravningens verkställande med eller utan jordfästning i kyrkans ordning. Vål kunde det ifrågasättas att härutinnan gå något längre och exempelvis låta även ett muntligt förordnande inför vittnen göra tillfyllest. Man undgår emellertid i dylikt fall icke att föreskriva en prövning, vilken, av de gjorda utlåtandena att döma, helst torde böra undvikas. Mot den prövning av det skriftliga förordnandet, som i alla händelser blir nödvändig och som torde böra anförtros vederbörande präst, lära däremot befogade anmärkningar icke kunna framställas.

Där skriftligt förordnande, som nu sagts, icke förefinnes, synes riktigast att lita till de efterlevandes omdöme och önskningsar och att alltså låta frågan, huruvida begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning skall äga rum, bli beroende på gjord framställning av de efterlevande.

Tre domkapitel och allmänna svenska prästföreningen hava anmärkt, att uttrycket *närmaste efterlevande* ej vore fullt klart. Liknande uttryckssätt, såsom 'närmaste anhöriga' eller 'närmaste fränder', förekomma dock i svenskt lagspråk. I förevarande fall läser emellertid ett ännu mera omfattande uttryck böra väljas. Framställning, som här avses, bör nämligen

kunna göras jämväl av person, som icke är vare sig frände eller anhörig till den avlidne men ändock av en eller annan anledning stått honom nära, såsom exempelvis den, vilken vid dödsfallet sammanbott med den avlidne, varit i hans tjänst eller haft honom i sin vård, allt tydligen under förutsättning, att icke någon mera närstående framträder. Med hänsyn till det anförda har jag ansett, att uttrycket 'närmaste efterlevande' bör utbytas emot 'närmaste anhöriga eller de, som eljest stodo den avlidne nära'. Samma krets av personer torde åsyftas i jordfästningslagens 3 § 1 stycket och 7 § 2 stycket, då där talas om sökande till jordfästningens förrättande i annan församling än den, i vilken dödsfallet timat, resp. till liktals hållande.'

1925 års första lagutskott yttrade i denna fråga:

'Utskottet delar den i såväl propositionen som motionerna uttalade uppfattningen, att den avlidnes önskan bör vara pricipiellt avgörande i fråga om formen för begravningen. Denna synpunkt blir enligt utskottets mening icke i önskvärd utsträckning tillgodosedd, om man medger begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning endast i sådana fall, där den avlidne därom skriftligen förordnat.

Å andra sidan tala hithörande frågors grannliga natur emot att regler meddelas, vilka ställa vederbörande prästman inför nödvändigheten att söka särskilt utröna den avlidnes verkliga vilja. Hans prövning bör följaktligen vara av övervägande formell natur.

Detta syfte vinnes, om man, på sätt föreslagits, i sådana fall, där skriftligt förordnande ej föreligger, låter det ankomma på framställning från den avlidnes närmaste, huruvida begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning skall äga rum. Deras kännedom om och pietet för den avlidnes önskan bör i regel utgöra tillräcklig garanti för att hans vilja ej skall åsidosättas. Tänkbart är givetvis, att någon gång missriktat religiöst nit eller andra motiv skulle kunna föranleda dem att i strid mot den avlidnes vilja begära begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning. Då emellertid i sådana fall, vilka säkerligen komma att bliva sällsynta, ej ens pieteten mot den avlidne kunnat avhålla dem från att handla i strid mot hans önsknings, lärar ej heller den särskilda garanti, som motionärerna sökt i en de efterlevande avfordrad förklaring, att deras ansökan står i överensstämmelse med den avlidnes vilja, vara av något större värde. Ett effektivt skydd synes för sådana fall endast kunna vinnas genom ett den avlidnes skriftliga förordnande om kyrklig jordfästning. Utskottet ansluter sig följaktligen i förevarande avseende till propositionen, därvid utskottet, på av departementschefen anförda skäl, jämväl får förorda den terminologi, som i propositionen kommit till användning vid bestämmande av kretsen av de personer, som skola äga att göra framställning om begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning.'

Riksdagen antog den kungl. propositionen, men av känd anledning kom frågan ånyo upp vid 1926 års riksdag, därvid angivna stadgande av riksdagen antogs med oförändrad lydelse. Sedan jämväl kyrkomötet för sin del antagit lagen, har densamma av Kungl. Maj:t utfärdats den 5 november 1926.

Vad här ovan anförts angående valet mellan de båda i jordfästningslagen omförmälda formerna för begravning — med och utan jordfästning i svenska kyrkans ordning — torde i huvudsak äga tillämpning jämväl be-

träffande de båda olika begravningssätten — med och utan eldbegängelse. Särskilt har det anförda sin betydelse beträffande frågan vilka personer böra hava att bestämma om begravningssättet, när den avlidne icke själv därom förordnat.

Emellertid råder den olikhet mellan eldbegängelsekungörelsen och jordfästningslagen, att den förra icke innehåller något stadgande om att den avlidnes meddelade förordnande skall respekteras. De efterlevande äga allenast åberopa den avlidnes förordnande om eldbegängelse men hava icke någon laglig skyldighet att ställa sig sådant förordnande till efterrättelse. Det har överlåtits åt deras pietet att härutinnan följa den avlidnes önskan.

Undertecknade ifrågasätta för närvarande icke någon ändring i sistnämnda princip, då härför skulle erfordras en omständligare procedur. Vi föreslå nu allenast en utvidgad befogenhet för de efterlevande att begagna eldbegängelseformen, när den avlidne icke förordnat eller uttalat bestämd önskan i motsatt riktning. Ändringen i eldbegängelsekungörelsen torde därför böra inskränkas till en bestämmelse därom att, när ansökan om tillstånd till eldbegängelse göres av den avlidnes närmaste anhöriga eller av dem, som eljest stodo den avlidne nära, i stället för intyg som under a) sägs (d. v. s. intyg att den avlidne i livstiden förordnat om eldbegängelsen etc.) allenast erfordras en av sökandena på heder och samvete avgiven förklaring att, såvitt de hava sig bekant, den avlidne icke i livstiden uttalat någon bestämd önskan om begravning utan eldbegängelse. Närslutna bilaga åberopas rörande eldbegängelsens betydelse ur kommunal synpunkt.”

Beträffande innehållet i nämnda bilaga tillåter sig utskottet hänvisa till densamma.

Sedan motionen hänvisats till första kammarens första tillfälliga utskott, har nämnda utskott i sitt i anledning av motionen avgivna utlåtande, nr 4, anført följande:

*Första kam-
marens
utskott.*

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionen från justitiekanslersämbetet ävensom, efter att hava berett, bland andra, allmänna svenska prästföreningens centralstyrelse tillfälle att yttra sig över motionen, från styrelsen fått mottaga det yttrande, vilket jämte nyssnämnda utlåtande är såsom bilaga fogad härvid.

Den i föreliggande motion gjorda hemställan avser alltså sådan lättnad i villkoren för eldbegängelseformens användning, att den avlidnes närmaste anhöriga eller de, som eljes stodo den avlidne nära, skola äga begära eldbegängelse, därest de kunna intyga, att den avlidne, såvitt de hava sig bekant, icke uttalat en bestämd önskan om begravning utan eldbegängelse.

Enligt utskottets mening bör den avlidnes önskan vara avgörande, såväl när det gäller formen för jordfästning, d. v. s. med eller utan sådan i svenska kyrkans ordning, som ock ifråga om sättet för begravning, d. v. s. med eller utan eldbegängelse. Gällande bestämmelser angående villkoren

för eldbegängelse (sv. förf.-saml. 463/1926) synas också liksom lagen angående jordfästning bygga på denna princip. Den avlidne skall i livstiden hava förordnat om eldbegängelse eller därom uttalat bestämd önskan, varvid medlemskap i eldbegängelseförening anses innebära dylikt förordnande. Ett följdriktigt fullföljande av denna princip borde enligt utskottets mening hava krävt även ett stadgande därom, att de efterlevande skulle vara skyldiga ställa sig ett sådant förordnande till efterrättelse, men torde frånvaron av ett stadgande av denna innebörd hava sin grund i särskilda omständigheter, enkannerligen av praktisk och ekonomisk art. Motionärerna hava heller icke framställt något yrkande på denna punkt.

Vad angår det förslag, som i motionen framställes, synes det utskottet klart, att ett stadgande i av motionärerna avsedd riktning måste anses behöfligt och påkallat. Utskottet kan icke heller finna ett tillmötesgående av motionärernas hemställan innebära ett avsteg från den princip, vartill lagstiftningen på detta område anslutit sig. Den synpunkt, som ligger till grund för hithörande bestämmelser, kan ju knappast anses i önskvärd utsträckning tillgodosedd, om begravning med eldbegängelse medgives endast i de fall, då särskilt förordnande därom är givet av den avlidne. Dels giver — såsom i ett av de till utskottet avgivna yttrandena riktigt anmärkes — erfarenheten vid handen, att det är jämförelsevis sällan människor i livstiden ordna för sin begravning, dels kan det å andra sidan i regel förutsättas, att de efterlevandes framställning om det ena eller andra sättet för begravning står i överensstämmelse med den avlidnes egen önskan. Om därtill, som motionärerna föreslå, det skall åligga den avlidnes närmaste anhöriga eller dem, som eljest stodo den avlidne nära, att vid ansökan om tillstånd till eldbegängelse förete en på heder och samvete avgiven förklaring, att den avlidne icke, såvitt de hava sig bekant, i livstiden uttalat någon bestämd önskan om begravning utan eldbegängelse, torde tillräcklig garanti förefinnas, att den avlidnes vilja icke åsidosättes.

Justitiekanslersämbetet har icke heller funnit anledning att avstyrka åtgärder i motionens riktning.

Utskottet hemställde därefter, att första kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om övervägande, huruvida icke sådan lättnad i villkoren för eldbegängelse må kunna åvägabringas, att den avlidnes närmaste anhöriga eller de, som eljest stode den avlidne nära, äga begära eldbegängelse, därest de kunna intyga, att den avlidne icke, såvitt de hava sig bekant, uttalat bestämd önskan om begravning utan eldbegängelse.

Vid utlåtandet var fogad blank reservation av tre av utskottets ledamöter.

*Första
kammarens
beslut.*

Sedan första kammaren fattat beslut i enlighet med utskottets hemställan, har beslutet delgivits andra kammaren, som hänvisat ärendet till sitt första tillfälliga utskott.

Med hänvisning till den motivering, som anförts av första kammarens utskott, får utskottet hemställa, *Utskottet.*

att andra kammaren måtte biträda första kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 13 maj 1927.

På utskottets vägnar:
RUBEN WAGNSSON.

Närvarande: herrar *Wagnsson, Lindmark, Mosesson, Englund, Mårtenson, Grapenson,*
fru *Vessman*, herrar *Frost, Göranson* och *Hammarlund*.

Reservation

av herr *Grapenson*.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Genom nådigt beslut den 18 februari 1927 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt justitiekanslersämbetet att till Eder avgiva utlåtande över en till Eder remitterad motion, nr 180, angående lättnad i villkoren för eldbegängelse.

Med anledning härav får justitiekanslersämbetet anföra följande.

I underdånigt utlåtande den 6 augusti 1926 över ett av styrelsen för svenska eldbegängelseföreningen framlagt förslag till vissa ändringar i kungl. kungörelsen den 14 september 1917 angående villkor för eldbegängelse yttrade justitiekanslersämbetet, bland annat: "I förslaget § 3 a) har med den avlidnes i livstiden meddelade förordnande eller uttalade bestämda önskan om eldbegängelse likställts 'en förklaring av närmaste stärbhusdelägare, eller där detta ej kan inhämtas, av den som tager hand om stoftet, att han önskar, att eldbegängelse skall äga rum, samt att den avlidne ej uttalat obenägenhet däremot'. Justitiekanslersämbetet anser sig böra erinra, att den person, som skulle kunna komma att avgiva en dylik förklaring, möjligen är helt obekant med den avlidne och den uppfattning denne i livstiden hyst rörande eldbegängelse. I norska lagen har också efterlevandes rätt att påkalla eldbegängelse begränsats till dylik rätt för vissa närmare anförvanter. Det torde dock kunna ifrågasättas, huruvida i vårt land eldbegängelsen ännu så ingått i den allmänna uppfattningen, att man bör avstå från det i nuvarande § 3 a) för tillstånd till eldbegängelse uppställda villkoret att den avlidne i livstiden skall hava förordnat om eldbegängelse eller därom uttalat bestämd önskan. Den danska lagen intager i förevarande avseende principiellt samma ståndpunkt som nyssnämnda stadgande samt är så till vida strängare än detta, att den avlidnes i livstiden gjorda förordnande om eldbegängelse skall för att äga giltighet hava upprättats i viss föreskriven form."

Frågan om eller i vad mån efterlevande böra kunna bestämma om eldbegängelsens användning är tydligen av synnerligen grannlaga natur, och vid uppställande av nya regler härutinnan kräves ej minst med hänsyn till eldbegängelseidéns främjande att stor varsamhet iakttages.

Den av motionärerna ifrågasatta lättningen i villkoren för eldbegängelse är tydligen av mindre omfattning än den, som i förevarande avseende upptagits i det av styrelsen för svenska eldbegängelseföreningen framlagda förslaget. Med den av motionärerna föreslagna anordningen skulle rätt att påkalla eldbegängelse tillkomma allenast den avlidnes närmaste anhöriga eller dem, som eljest stodo den avlidne nära, eller således personer, vilka kunna antagas äga kännedom om de önsknings, den avlidne må hava haft i förevarande hänseende och av vilka i regel torde kunna förväntas ett pietetsfullt efterkommande av sådana önsknings.

Mot nyss nämnda anordning kan således ej göras den anmärkning, som justitiekanslersämbetet i utlåtandet den 6 augusti 1926 framställde mot det då föreliggande förslaget.

I utlåtandet den 6 augusti 1926 ifrågasatte justitiekanslersämbetet, huruvida överhuvudtaget någon ändring ännu borde vidtagas i gällande bestämmelser i förevarande hänseende. Emellertid har genom lag den 5 november 1926 numera under vissa betingelser medgivits rätt för avlidens närmaste arvingar eller dem, som eljest stodo den avlidne nära, att påkalla den avlidnes begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning. I analogi med detta stadgande synes i viss utsträckning kunna medgivas rätt för nämnda efterlevande att påkalla eldbegängelse. Ur rättssäkerhetens synpunkt torde i allt fall något vägande skäl däremot icke kunna anföras. Justitiekanslersämbetet, som således anser sin tidigare uttalade tvekan om lämpligheten av en ändring i gällande bestämmelser numera kunna falla, har för sin del ingen erinran att framställa mot den av motionärerna avsedda anordningen, hålst motionärerna för de anhörigas eller närståendes rätt att påkalla eldbegängelse uppställt något strängare villkor än de, som stadgats beträffande jordfästningen.

Stockholm den 28 februari 1927.

Efter nådigste förordnande:

GUSTAF MASRELIEZ.

Sten Fallenius.

Till första kammarens första tillfälliga utskott.

Med anledning av remiss av motionen nr 180 i första kammaren angående lättning i villkoren för eldbegängelse vill centralstyrelsen för allmänna svenska prästföreningen anföra följande:

Motionärerna anföra, att vad som stadgats för formen för begravning med eller utan jordfästning i svenska kyrkans ordning synes böra i huvudsak äga tillämpning även beträffande begravningssätten, med eller utan eldbegängelse.

Både jordfästningslagen och kungörelsen om eldbegängelse vila nu på samma principiella grundval.

Sakkunniga, departementschefen och lagutskottet, hade i jordfästningslagens motivering fastslagit principen, "att den avlidnes önskan bör vara principiellt avgörande i fråga om formen för begravningen". Bestämmelserna om vilka som äga begära begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning vila på denna grundåskådning. Ansvaret för att den avlidnes önskan

följes är lagt på de närmaste anhöriga eller dem, som eljest stodo den avlidne nära, dock så att, därest skriftligt förordnande om det ena eller andra begravningssättet förefinnes, detta skall följas.

Den kungl. kungörelsen angående eldbegängelse utgår från samma principiella ståndpunkt. Den avlidne skall ha i livstiden förordnat om eldbegängelse eller därom uttalat bestämd önskan, varvid medlemskap i eldbegängelseförening är likvärdig med förordnande.

Ett avsteg göres härifrån däri, att de efterlevande icke äro skyldiga att ställa sig den avlidnes förordnande om eldbegängelse till efterrättelse. Därigenom brytes i viss mån den fastställda principiella åskådningen.

Om motionärerna föreslagit åtgärder, ägnade att undanrödja detta avsteg från principen om den avlidnes önskan såsom avgörande, så hade deras strävan befunnit sig i överensstämmelse med den syftning, som lagstiftningen för hithörande område nu äger. Men motionärerna handla alldeles tvärtom. De sträva efter ytterligare och längre gående avsteg från principen om den avlidnes önskan såsom avgörande, enär de sätta de efterlevandes önskan såsom i första hand avgörande, vilkendera begravningsformen skall nyttjas. De sätta icke ens i fråga, att i likhet med jordfästningslagen ett förordnande skall följas, utan vilja fortfarande överlämna fullgörandet av den avlidnes önskan åt de efterlevandes goda vilja.

Det enda de efterlevande skulle behöva taga hänsyn till vore, att den avlidne i livstiden uttalat sig bestämt mot eldbegängelse. Detta är nämligen den verkliga innebörden i att de efterlevande skola avgiva förklaring "att den avlidne icke i livstiden uttalat någon bestämd önskan om begravning utan *eldbegängelse*".

Detta är något helt annat än att han haft någon önskan om eldbegängelse. Genom utbyttandet av kungl. kungörelsens positiva form mot motionärernas negativa, framhåves denna åtskillnad så mycket starkare. Motionärerna synas alls icke ha skäl att för sitt förslag åberopa sig på jordfästningslagen.

Erfarenheten ger vid handen, att det är jämförelsevis högst sällan människor i livstiden ordna för sin begravning. Den avlidnes närmaste ha dock i regel, om den avlidne önskat eldbegängelse, kännedom därom och kunna avgiva en sådan förklaring. Centralstyrelsen anser i likhet med ovan anförda, departementschefen och lagutskottet och därmed riksdagen, att all pietet bör visas de hädangångna och känner väl, huru ömtålig och grannlaga denna fråga är.

Huvudsakliga skälet för begravningsens ersättande i större omfattning med eldbegängelse synes vara att stadskommunerna skulle vinna icke oväsentliga — ekonomiska — fördelar. Det ligger nära till hands att hysa farhåga för, att den *av ekonomiska skäl* utsträckta användningen av eldbegängelse skulle komma att gå ut just över de fattiga, de ensamma och gamla. Dessa ha ju ofta icke någon som kan förklara, att "den avlidne uttalat bestämd önskan om begravning utan eldbegängelse". Och kanske skulle det i fråga om dessa kännas som allra mest pietetslöst att bränna stoffet utan den avlidnes önskan, då de i allmänhet torde stå alldeles främmande för likbränningssträvandena.

Det är också att märka, att här föreligger den bestämda åtskillnaden, att då i fråga om begravning med eller utan jordfästning i svenska kyrkans ordning man av den avlidnes ställning i religiöst hänseende kan draga vissa slutsatser om hans ställning till jordfästningen, så kan detta icke på samma sätt ske, då det gäller frågan om jordande eller brännande av stoffet.

Av vad härovan anförts framgår, att Centralstyrelsen icke kan tillstyrka ändringar i kungl. kungörelsen om eldbegängelse, varigenom grundsatsen att "den avlidnes önskan bör vara pricipiellt avgörande i fråga om formen för begravningen" skulle frångås.

Stockholm 26 februari 1927.

För Allm. sv. prästföreningens centralstyrelse

LUDV. LINDBERG.

Per Pehrsson.